

**МІЖНАРОДНЕ ПРАВО
INTERNATIONAL LAW**

УДК 342.5

DOI: 10.26565/2075-1834-2020-29-37

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОКУРАТУРИ

Банах С. В.,

кандидат юридичних наук,
декан юридичного факультету, доцент
кафедри кримінального права та процесу
Тернопільського національного
економічного університету,
м. Тернопіль, 46005, вул. Микулинецька, 46а,
e-mail: s.v.banakh@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2300-1220>

АНОТАЦІЯ: у статті виокремлено проблемні аспекти визначення завдань і місця органів прокуратури, а також зарубіжної стратегії вдосконалення організації прокуратури. Проаналізовано досвід зарубіжних держав розвиненої демократії, який стосується роботи прокуратури для його запровадження в законодавстві України, історія виникнення цього органу та його сучасне призначення. На підставі порівняльного дослідження зарубіжних прокуратур наведені дані про їх місце в системі влади, тип моделі та основні функції, що дає уявлення про роль і напрями розвитку інституту прокуратури в провідних країнах сучасного світу. Зазначено, що сучасна прокуратура Франції віднесена до виконавчої гілки влади і підпорядковується Міністерству юстиції. Посадові особи прокуратури дуже близькі до суддівського корпусу, оскільки вони отримують однакову підготовку і в ході своєї кар'єри нерідко переходять із прокурорів у судді і навпаки. У Німеччині органи прокуратури функціонують при загальних судах усіх рівнів. Генеральний федеральний прокурор виконує свої повноваження під загальним керівництвом Міністра юстиції Німеччини. Відповідно до спеціального закону, який визначає правове становище прокуратури в Латвії, прокуратура є органом судової влади, який самостійно здійснює нагляд за дотриманням законності в межах установленної компетенції. У Великобританії прокуратури чи її прямого аналога взагалі немає. У системі органів державної влади функціонує Служба королівських прокурорів як самостійний та незалежний орган влади, діяльність якого координує Генеральний аторней. У Литовській Республіці прокурори здійснюють організацію і управління процесом досудового слідства, а також підтримують державне обвинувачення у кримінальних справах. Автор резюмує, що у Європі немає єдиного стандарту щодо моделі прокуратури. Проаналізовані моделі прокуратур мають переваги і недоліки, але жодна з них не виключається і не віддається перевага тій чи іншій моделі. Надано рекомендації щодо вдосконалення прокуратури України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: прокуратура, організація прокуратури, міжнародний досвід, модель прокуратури, місце органів прокуратури, прокурор, повноваження прокурора.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОКУРАТУРЫ

Банах С.В.,

кандидат юридических наук,
декан юридического факультета, доцент
кафедры уголовного права и процесса
Тернопольского национального
экономического университета,
г. Тернополь, 46005, ул. Микулинецкая, 46а,
e-mail: s.v.banakh@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2300-1220>

АННОТАЦИЯ: в статье выделены проблемные аспекты определения задач и места органов прокуратуры, а также зарубежной стратегии совершенствования организации прокуратуры. Проанализирован опыт зарубежных государств развитой демократии, касающийся работы прокуратуры для его введения в законодательстве Украины, история возникновения этого органа и его современное назначения. На основании сравнительного исследования зарубежных прокуратур наведены данные об их месте в системе власти, тип модели и основные функции, дает представление о роли и направления развития института прокуратуры в ведущих странах современного мира. Отмечено, что современная прокуратура Франции отнесена к исполнительной ветви власти и подчиняется Министерству юстиции. Должностные лица прокуратуры очень близки к судейскому корпусу, так как они получают одинаковую подготовку и в ходе своей карьеры нередко переходят из прокуроров в судьи и наоборот. В Германии органы прокуратуры функционируют при общих судах всех уровней. Генеральный федеральный прокурор выполняет свои полномочия под общим руководством Министра юстиции Германии. В соответствии со специальным законом, который определяет правовое положение прокуратуры в Латвии, прокуратура является

органом судебной власти, самостоятельно осуществляет надзор за соблюдением законности в пределах установленной компетенции. В Великобритании прокуратуры или его прямого аналога вообще нет. В системе органов государственной власти функционирует Служба королевских прокуроров как самостоятельный и независимый орган власти, деятельность которого координирует Генеральный атторней. В Литовской Республике прокуроры осуществляют организацию и управление процессом досудебного следствия, а также поддерживают государственное обвинение по уголовным делам. Автор резюмирует, что в Европе нет единого стандарта по модели прокуратуры. Проанализированы модели прокуратур имеют преимущества и недостатки, но ни одна из них не исключается и не отдается предпочтение той или иной модели. Даны рекомендации по совершенствованию прокуратуры Украины.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: прокуратура, организация прокуратуры, международный опыт, модель прокуратуры, место органов прокуратуры, прокурор, полномочия прокурора.

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF THE PROSECUTOR'S OFFICE ORGANIZATION

S. Banakh,

Ph. D. in Law, Dean of Faculty of Law,
Associate Professor at
the Department of Criminal
Law and Procedure of

Ternopil National Economic University,
46a, Mykulynetska Street, 46005, Ternopil,
e-mail: s.v.banakh@gmail.com

orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2300-1220>

ANNOTATION: problematic aspects of defining the tasks and place of the prosecutor's office, as well as the foreign strategy of improving the organization of the prosecutor's office are highlighted. The experience of foreign countries of the developed democracy, concerning the work of the prosecutor's office for its implementation in the legislation of Ukraine, the history of its origin and its modern purpose are analyzed. On the basis of a comparative study of foreign prosecutor's offices data on their place in the system of government, type of model and basic functions are given, which gives an idea of the role and directions of development of the prosecutor's office in the leading countries of the modern world. It is stated that the modern Prosecutor's Office of France is referred to the executive branch of power and reports to the Ministry of Justice. Prosecutors are very close to the judge's corps because they receive the same training and often move from prosecutors to judges and vice versa throughout their careers. In Germany, prosecuting authorities operate at the general courts of all levels. The Attorney General of the Federal Republic of Germany exercises his authority under the general authority of the Minister of Justice of Germany. According to a special law that defines the legal status of the Prosecutor's Office in Latvia, the prosecutor's office is a judicial authority that independently supervises compliance with the law within the established competence. In the UK, there is no public prosecutor's office or its direct analogue. The Public Prosecutor's Office operates within the system of public authorities as an independent authority, coordinated by the General Attorney. In the Republic of Lithuania, prosecutors organize and manage the pre-trial investigation process, as well as support state prosecutions in criminal cases. The author summarizes that there is no uniform standard in Europe for the prosecutor's model. The prosecutor's models analyzed have advantages and disadvantages, but none of them excludes or prefers one or the other model. Recommendations on improving the Prosecutor's Office of Ukraine have been provided.

KEY WORDS: prosecutor's office, organization of the prosecutor's office, international experience, model of the prosecutor's office, place of the prosecutor's office, prosecutor, powers of the prosecutor.

Постановка проблеми та її актуальність. Головним викликом сучасної правової системи і для суспільства України загалом є реформування прокуратури. Адже діяльність органів прокуратури є ефективною лише у разі успішного захисту прав і свобод людини і громадянина та інтересів держави, гарантованих на конституційному рівні. Саме тому, в умовах євроінтеграції доцільним є вивчення нових підходів до визначення завдань і місця органів прокуратури, а також зарубіжної стратегії вдосконалення організації прокуратури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей функціонування органів прокуратури приділяли увагу у своїх працях такі вчені, як: Л. М. Грицаєнко, Ю. С. Шемшученко, О. В. Тюріна, В. Т. Маляренко, П. Ф. Пилипчук, В. В. Долежан, М. В. Косюта, М. К. Якимчук, М. І. Мичко та інші. Проте, зважаючи на зміну підходів до організації діяльності прокуратури, сьогодні виникає потреба в подальшому вивченні цього питання [1, с. 199].

Метою статті є аналіз досвіду організації і діяльності прокуратури зарубіжних держав для вивчення можливості його запровадження в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання реформування органів прокуратури стало надзвичайно актуальним після вступу України до Ради Європи і взяття на себе низки зобов'язань, відповідно до Висновку № 190 (1995), серед яких – щодо зміни ролі та функцій прокуратури України на шляху перетворення цього інституту в орган, що відповідає принципам Ради Європи [2, с. 143].

Аналізуючи сучасний стан правового забезпечення прокуратури в Україні, варто зазначити про зміни у конституційному регулюванні. Зокрема, у 2016 році замість розділу VII під назвою «Прокуратура»

Основний Закон доповнено статтею 131-1, яка закріплює перелік функцій, що покладаються на прокуратуру [3]. Проте, розміщення даної норми у розділі VIII під назвою «Правосуддя» викликає численні наукові дискусії щодо зарахування органів прокуратури України до судової влади.

З огляду на вищевказане, необхідно дослідити міжнародну специфіку визначення місця і ролі прокуратури в системі поділу державної влади країн Європейського Союзу. Так, в юридичній літературі запропонована наступна класифікація:

- прокуратура перебуває в складі міністерства юстиції (Бельгія, Німеччина, Данія, Нідерланди, Польща, Румунія, Франція, Естонія);
- прокуратура входить до складу судової влади і функціонує при судах (Болгарія, Іспанія, Італія, Латвія);
- власне прокуратури чи її прямого аналога взагалі немає (Великобританія);
- прокуратура виділена в самостійну систему й підзвітна парламенту або главі держави (Литва) [1, с. 200].

Охарактеризуємо детальніше роль органів прокуратури окремих держав-членів Європейського Союзу з метою запозичення позитивного зарубіжного досвіду. Розпочати дослідження доречно з вивчення досвіду Франції в зазначеному питанні, оскільки саме із цієї країною в наукових колах пов'язують зародження концепції прокуратури в її сучасному розумінні. Початком прокуратури можна вважати адвокатів, яких королі та сеньйори наймали для ведення окремих справ, а пізніше – постійних представників їхніх інтересів у суді (*gens du rei*. «Люди короля» *gens des seignurs*). Із кращих адвокатів король вибирав собі повірених, які ділилися на королівських прокурорів і королівських адвокатів. Королівські прокурори (*procueurs du rei*, *procuratores fiscales*) займалися письмовою підготовкою справ, а королівські адвокати (*advocates fisci*) виступали в суді з промовами. Прокурори за своїми правами й обов'язками не відрізнялися від повірених інших осіб, які мали на це право [4, с. 94].

Сучасна прокуратура Франції віднесена до виконавчої гілки влади і підпорядковується Міністерству юстиції. Організація і функції прокуратури, процесуальний статус прокурора регламентований КПК Франції, Кодексом судової організації і ордонансом № 58-12701. Посадові особи прокуратури дуже близькі до суддівського корпусу (ті й інші іменуються магістратами), оскільки вони отримують однакову підготовку і в ході своєї кар'єри нерідко переходять із прокурорів у судді і навпаки. Прокурори призначаються указом Президент Республіки за рекомендацією Вищої судової ради. В основі системи набору кадрів для прокуратури лежить принцип єдності судового корпусу [5, с. 136]. Особливістю правового статусу французької прокуратури є те, що нормами Конституції регламентуються лише окремі принципи засади її діяльності, тоді як основні норми, які стосуються функціонування органів прокуратури, передбачаються переважно в актах процесуального законодавства. Так, у Кримінально-процесуальному кодексі Франції прокуратурі присвячено окрему главу [6, с. 76].

Прокуратура Німеччини, як і прокуратури ряду інших західноєвропейських держав, була утворена на початку XIX століття. В даний час її діяльність регламентується такими нормативними актами: Федеральним законом про судоустрій, Кримінально-процесуальним кодексом, Положенням про організаційну структуру прокуратури та Правилами внутрішнього розпорядку прокуратури. Разом з тим, про прокуратуру йдеться і в Конституції Німеччини, де розглядаються питання правоохоронної діяльності, судоустрою, контрольних функцій [7, с. 633].

У Німеччині органи прокуратури функціонують при загальних судах усіх рівнів. До складу Верховного Федерального Суду входить Генеральний федеральний прокурор і підпорядковані йому федеральні прокурори. Генеральний федеральний прокурор призначається на посаду Президентом Німеччини за згодою Бундестагу. Генеральний федеральний прокурор виконує свої повноваження під загальним керівництвом Міністра юстиції Німеччини. Також при вищих судах земель, судах земель і окружних судах діють прокурори, які підпорядковані міністру юстиції кожної із земель. До особливостей німецької прокуратури можна віднести: проведення слідчих дій прокуратурою; при проведенні розслідування прокуратура спирається на поліцію; прокурор не може відкликати обвинувальний акт, якщо суд прийняв справу до свого провадження; прокуратура порушує позови в цивільних справах про визнання шлюбу недійсним, про визнання особи недієздатною, щодо встановлення факту смерті особи, яка була оголошена безвісно відсутньою [8, с. 16].

Відповідно до спеціального закону, який визначає правове становище прокуратури в Латвії, прокуратура є органом судової влади, який самостійно здійснює нагляд за дотриманням законності в межах установлені компетентії. До складу цієї системи входить Генеральна прокуратура, прокуратури судових округів, прокуратури районів і спеціальні прокуратури. Генерального прокурора за представленням Голови Верховного Суду затверджує Сейм (законодавча влада) строком на 7 років. Прокурорів призначає на посади Генеральний прокурор Латвії [2, с. 145].

У Латвії тільки з відома Генерального прокурора дозволяється контролювати інформаційні системи та засоби зв'язку, що використовуються в діяльності прокуратури, зокрема електронні, знімати з них інформацію та втручатися в їх діяльність (ст. 7 Закону «Про прокуратуру»). У Латвії також

забороняється адміністративне затримання прокурорів. У Законі Латвії «Про прокуратуру» передбачено створення колегій, які вирішують досить значний обсяг питань. На їх засіданнях можуть бути вислухані повідомлення та пояснення керівників міністерств, державних департаментів і відомств, інших органів, підприємств і установ про дотримання законності у підпорядкованих чи підконтрольних їм організаціях [9, с. 282].

Якщо ж розглядати країни третьої групи наведеної класифікації, де власне прокуратури чи її прямого аналога взагалі немає, то у якості прикладу слід вказати на практику Великобританії. У системі органів державної влади Великобританії функціонує Служба королівських прокурорів (далі – СКП) як самостійний та незалежний орган влади, діяльність якого координує Генеральний аторней. Служба королівських прокурорів є головним державним органом Англії та Уельсу в сфері кримінального переслідування, яка діє незалежно в розслідуванні кримінальних справ, що ведуться поліцією. До її повноважень належить: вирішення питань щодо притягнення особи правопорушника до відповідальності; визначення меж обвинувачення в тяжких злочинах; консультування правоохоронних органів на стадіях досудового розслідування; підтримання державного обвинувачення в суді; надання правової допомоги і забезпечення захисту жертвам і свідкам вчиненого злочину. Основне призначення СКП – здійснення процесуального керівництва в системі кримінального правосуддя з метою здійснення незалежного та ефективного правосуддя по всій Англії та Уельсі [1, с. 202].

Генеральний аторней є головним юристом держави, а також одночасно він повинен бути членом правлячої партії парламенту. Він відповідальний перед парламентом за Казначейство Департаменту соліситорів, Директора Публічних Звинувачень, Директора Бюро із шахрайства великого масштабу та Директора Публічних Переслідувань в Північній Ірландії. Генеральний аторней виступає консультантом у Палаті Громад, юридичним радником Корони з правових питань, консультує урядові департаменти, дає відповіді на запити Палати Громад. Він уповноважений бути присутнім на засіданнях постійних Комітетів Парламенту, що розробляють законопроекти, консультувати Палату Громад із питань розробки та проведення парламентських процедур, поведінки й дисципліни її членів, міжнародно-правових зобов'язань [10, с. 253].

Вивчаючи прокурорську діяльність країн, що входять до четвертої класифікаційної групи, де прокуратура виділена в самостійну систему й підвітна парламенту або главі держави, виокремимо досвід Литви.

Основні функції прокурора визначаються у статті 118 Конституції Литовської Республіки із змінами, внесеними Сеймом Литовської Республіки 20 березня 2003 року. Згідно із статтею 118 Конституції, прокурори здійснюють організацію і управління процесом досудового слідства, а також підтримують державне обвинувачення у кримінальних справах. Прокуратура допомагає забезпечити законність, а також надає підтримку судам у процесі здійснення правосуддя. При виконанні своїх функцій прокурор є незалежним і підкоряється тільки законам. Система прокуратури Литовської Республіки складається з Генеральної прокуратури і територіальних прокуратур. Генеральний прокурор призначається терміном на сім років і звільняється з посади Президентом Литовської Республіки за погодженням Сейму. Департаменти Генеральної прокуратури очолюють старші прокурори, а відділи – старші прокурори відділів [11, с. 30].

Відповідно до Кодексу поведінки прокурорів Литви, як посадова особа прокурор повинен мати бездоганну репутацію, сприяти здійсненню правосуддя, захищаючи права та законні інтереси людини, суспільства та уряду, повинні відповідати наступним принципам професійної етики: справедливості, цілісності, неупередженості, дискретності, незалежності, конфіденційності, солідарності, поваги до закону, відповідальності [12].

Із аналізу наведених вище позицій виявляється за можливе зробити висновок стосовно того, що у Європі немає єдиного стандарту щодо моделі прокуратури. Зазначені моделі прокуратур мають переваги і недоліки, але жодна з них не виключається і не віддається перевага тій чи іншій моделі. Незалежно від організаційної побудови прокуратури «... держави повинні вжити відповідних заходів, щоб правовий статус, компетенція і процесуальна роль прокурорів були встановлені законом таким чином, аби не могло бути законних сумнівів щодо незалежності і неупередженості суддів» (п. 17 Рекомендації (2000) 19) [13, с. 282].

Висновки. Таким чином, вищий ступінь розвитку й орієнтації європейських держав на демократичні принципи у функціонуванні усіх державних інституцій законодавчої, виконавчої, судової гілок влади, а також чітке визначення ролі і місця, завдань і функцій прокуратури у даній системі, зумовлює відсутність або звуження потреби у закріпленні за прокуратурою наглядових повноважень. При реформуванні та оптимізації діяльності прокуратури України слід враховувати той факт, що навіть в умовах політичної та економічної стабільності у державі, наявності громадянського суспільства, важко створити еталон системи органів прокуратури. На міжнародному рівні відсутній уніфікований стандарт організації і функціонування такої системи. Саме тому, усі новації в аспекті вдосконалення організації

сучасної прокуратури повинні співвідноситись з історичними, культурними та правовими процесами становлення і розвитку держави, а також бути прийнятними для суспільства даної країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Омельчук Л.В., Клітинська А.Р. Європейський досвід організації органів прокуратури. Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2016. Вип. 1. С. 199-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/muvndpr_2016_1_34 (дата звернення 31.12.2019)
2. Липінська І.В. Функціонування органів прокуратури: Україна та міжнародний досвід. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки. 2018. Т. 29 (68), № 6. С. 143-147. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/> (дата звернення 31.12.2019)
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 31.12.2019)
4. Нірода М.В. Генезис органів прокуратури в країнах романо-германської правової сім'ї: короткий історичний екскурс. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Серія ПРАВО. Випуск 33. Том 1. С. 93-96.
5. Чаплинська Ю. Досвід Франції та Німеччини в реформуванні органів прокуратури та можливості його використання в Україні. Visegrad Journal on Human Rights. 2016. № 6/3. С. 136-140.
6. Сухонос В.В. Конституційно-правові засади організації і діяльності прокуратури в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. Часопис Київського університету права. 2011. № 1. С. 75-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2011_1_21 (дата звернення 31.12.2019)
7. Тюренкова К.А., Демидов А.С. Конституційно-правовий статус прокуратури в зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз. [Constitutional and legal status of prosecutors in foreign countries: comparative legal analysis]. (2015). *moluch.ru*. Retrieved from: <https://moluch.ru/archive/101/22885/> [in Russian].
8. Рибалка Н.О. Зарубіжний досвід управління органами прокуратури та можливості його використання в Україні. Південноукраїнський правничий часопис. 2013. № 1. С. 15-19.
9. Миколенко В. А. Модернізація конституційно-правового статусу прокуратури в європейських країнах: порівняльно-правовий аналіз. Актуальні проблеми політики. 2016. Вип. 58. С. 276-285.
10. Супруненко Д.О. Історико-правові засади реалізації функцій прокуратури як суб'єкта запобігання злочинам: досвід зарубіжних країн. Вісник кримінологічної асоціації України. 2016. № 1 (12). С. 246-256.
11. Прокуратура: статус, структура, функції та організація діяльності. Матеріали міжнародного науково-практичного семінару «Запровадження антикорупційної спеціалізації прокурорів: європейський досвід і перспективи в Україні». 2008. URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/lawenforcement/41651559.pdf> (дата звернення 31.12.2019)
12. The Code of Conduct of the Prosecutors of Lithuania. (2004). *www.legislationline.org*. Retrieved from https://www.legislationline.org/download/id/7471/file/Lithuania_code_of_conduct_of_prosecutors_2004_en.pdf
13. Толочко О. М. Європейські стандарти організації та функціонування прокуратури в демократичному суспільстві. Прокуратура України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (19 травня 2016 року). К.: Національна академія прокуратури України. 2016. С. 282-285.

REFERENCES

1. Omelchuk L.V., Klitynska A.R. Yevropeyskyy dosvid orhanizatsiyi orhaniv prokuratury. Mizhnarodnyy yurydychnyy visnyk: zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrainy. 2016. Vyp. 1. S. 199-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/muvndpr_2016_1_34 (data zvernennya 31.12.2019)
2. Lipinska I.V. Funktsionuvannya orhaniv prokuratury: Ukrainy ta mizhnarodnyy dosvid. Vcheni zapysky Tavriyskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya : Yurydychni nauky. 2018. T. 29 (68), № 6. S. 143-147. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/> (data zvernennya 31.12.2019)
3. Konstytutsiya Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/ VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennya 31.12.2019)
4. Niroda M.V. Henezys orhaniv prokuratury v krayinakh romano-hermanskoyi pravovoyi simiyi: korotkyy istorychnyy ekskurs. Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. 2015. Seriya PRAVO. Vypusk 33. Tom 1. S. 93-96.
5. Chaplynska Yu. Dosvid Frantsiyi ta Nimechchyny v reformuvanni orhaniv prokuratury ta mozhlyvosti yoho vykorystannya v Ukraini. Visegrad Journal on Human Rights. 2016. № 6/3. S. 136-140.
6. Sukhonos V.V. Konstytutsiyno-pravovi zasady orhanizatsiyi i diyalnosti prokuratury v Ukraini ta zarubizhnykh krayinakh: porivnyalnuy analiz. Chasopys Kyivskoho universytetu prava. 2011. № 1. S. 75-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2011_1_21 (data zvernennya 31.12.2019)
7. Tyurenkova K.A., Demydov A.S. Konstytutsyonno-pravovoy status prokuratury v zarubizhnykh stranakh: sravnytelno-pravovoy analiz. [Constitutional and legal status of prosecutors in foreign countries: comparative legal analysis]. (2015). *moluch.ru*. Retrieved from: <https://moluch.ru/archive/101/22885/> [in Russian].
8. Rybalka N.O. Zarubizhnyy dosvid upravlinnya orhanamy prokuratury ta mozhlyvosti yoho vykorystannya v Ukraini. Pivdenoukrayinskyy pravnychyy chasopys. 2013. № 1. S. 15-19.
9. Mykolenko V. A. Modernizatsiya konstytutsiyno-pravovoho statusu prokuratury v yevropeyskykh krayinakh: porivnyalno-pravovyy analiz. Aktualni problemy polityky. 2016. Vyp. 58. S. 276-285.
10. Suprunenko D.O. Istoryko-pravovi zasady realizatsiyi funktsiy prokuratury yak sub'yekta zapobihannya zlochynam: dosvid zarubizhnykh krayin. Visnyk kryminolohichnoyi asotsiatsiyi Ukrainy. 2016. № 1 (12). S. 246-256.
11. Prokuratura: status, struktura, funktsiyi ta orhanizatsiya diyalnosti. Materialy mizhnarodnoho naukovy-praktychnoho seminaru «Zaprovadzhennya antykoruptsiynoyi spetsializatsiyi prokuroriv: yevropeyskyy dosvid i perspektyvy v Ukraini». 2008. URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/lawenforcement/41651559.pdf> (data zvernennya 31.12.2019)
12. The Code of Conduct of the Prosecutors of Lithuania. (2004). *www.legislationline.org*. Retrieved from https://www.legislationline.org/download/id/7471/file/Lithuania_code_of_conduct_of_prosecutors_2004_en.pdf
13. Tolochko O. M. Yevropeyski standarty orhanizatsiyi ta funktsionuvannya prokuratury v demokratychnomu suspilstvi. Prokuratura Ukrainy v umovakh yevropeyskoyi intehratsiyi: materialy Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi (19 travnya 2016 roku). K.: Natsionalna akademiya prokuratury Ukrainy. 2016. С. 282-285.